

Onderscheidend leiderschap in deze tijd?

Haamstede conferentie 2019

Bart Visser

Historische ontwikkeling - inleiding

Het is al weer circa 14 jaar geleden dat ik het boek “Een levensregel voor beginners” van Wil Derkse las. In dezelfde periode las ik ook het bekende boek van Steven Covey met als titel “de zeven eigenschappen van effectief leiderschap”.

Beide boeken gaven mij veel stof tot nadenken. Beide boeken hebben ons zeker veel te bieden en ik ervoer dit ook als de betere boeken over leiderschap. Wel ervoer ik de jaren hierna dat deze boeken mij onvoldoende handvatten of met andere woorden ankerpunten gaven om te gebruiken bij lastige dilemma's. Veel boeken over leiderschap handelen over gedrag en dat is op zich waardevol. Maar dit was voor mij onvoldoende bruikbaar om bij moeilijke kwesties met veel diverse belangen en ethische vragen de juiste afwegingen te kunnen maken.

De gedachte die mij bezig hield was de volgende. Waar vind ik een gefundeerde Bijbelse beschouwing op leiderschap die niet uit de Roomse traditie van de Benedictijnen of vanuit een andere denkwereld - als de Mormonen van Covey - opkomt en mij helpt bij het afwegen van tal van dilemma's. De jaren hierna ontwikkelden bij mij diverse ankerpunten om tot een afgewogen besluitvorming te komen rond tal van typen vraagstukken. Voor mijn gevoel bleef dit echter allemaal wat onsamenhangend en miste ik een meer fundamentele doordenking.

Na mijn vertrek bij de Erdee Media Groep besloot ik deze meer fundamentele doordenking te gaan doen. De afgelopen maanden heb ik met veel genoegen tal van publicaties en boeken doorgenomen. Deze doordenking gekoppeld aan mijn ervaringen over de afgelopen jaren en het met vallen en opstaan ontwikkelen van een gedachtelijk wil ik vanmiddag met u delen.

Hier staat dus niet iemand die het weet. Ik heb de wijsheid niet in pacht en in onze achterban zijn voldoende leidinggevend en verantwoordelijke personen die u ook een inkijkje kunnen geven in hun gedachtevorming om samen hiervan te leren.

Hiernaast gaat mijn leerervaring verder en mijn persoonlijke ontwikkeling ook.

Tijdens deze zoektocht van de afgelopen maanden kwam ik een co-referaat van prof Baars tegen wat hij in 2014 heeft gehouden voor leidinggevend van het Hoornbeeck en het Van Lodestein College. In deze bijeenkomst was professor Wil Derkse de hoofdspreker over spiritueel leiderschap. Opvallend is dat prof Baars aan het einde van zijn betoog onder andere het volgende zegt:

“Eigenlijk ben ik onder de indruk van wat Derkse bedoelt met dienend leiderschap of leiderschap in deemoed. Hij fundeert dat vooral in de kloosterregels van Benedictus. Dat is zeker terecht. Mijns inziens mag op dit punt echter dieper en breder doorgevraagd worden.

‘Wat zijn de Bijbelse kwalificaties voor een authentiek “dienstvaardig” leiderschap?’ En: ‘In hoeverre is de lijn van Calvijn over het leven van een christen – met de nadruk op verloochening van onszelf, het kruis dragen en het perspectief op de eeuwigheid – hier door te trekken en te concretiseren?’

Mijn oude vraag over een Bijbelse fundering is dus nog steeds actueel. Mijn verhaal heb ik de titel “onderscheidend leiderschap in deze tijd?” meegegeven. Bewust geen dienend leiderschap of coachend leiderschap of spiritueel leiderschap etc. De vraag voor mij en ons is wat ons leiderschap op grond van de Bijbel onderscheidend maakt. We hebben veel overeenkomsten met leidinggevendenden die geen christen zijn, en toch moet er meer zijn. Wat is dit dan? Ik was ooit op een bijeenkomst waar deze vraag werd gesteld. We waren vrijwel allemaal een beetje verlegen. Hoe maken we dit duidelijk?

Na deze wat historische inleiding kom ik bij de probleemstelling. Ik maak dit duidelijk aan de hand van een aantal dilemma’s.

Probleemstelling

Voorbeelden van dilemma’s die moeilijk zijn:

1. Hoe zwaar mag een misstap zijn om iemand op staande voet ontslaan en na hoeveel tijd mag deze collega wanneer weer terugkomen bij onze organisatie of als ambtsdrager?
2. In een ernstig meningsverschil kan de bewezen waarheid worden vastgehouden wat vervolgens leidt tot een aantal energievretende rechtszaken omdat het eergevoel van iemand is aangetast. Mag dit worden afgekocht met hoge vergoeding?
3. Iemand zegt iets theologisch “dierbaars” en zijn buurman legt er nog een schepje boven op en buurman C weer een schepje. Wie heeft er zichzelf voor over deze spiraal te keren?
4. Zaken die onder ons worden toegedekt en echt niet goed zijn. Wat is het belang van de eigen kring en hoever strekt dit?
5. Hoe omgaan te gaan met een zeer diverse achterban in een identitaire organisatie of kerkelijke gemeente in een sterk veranderende of seculiere wereld. Hoever mag worden mee geveerd en waar stopt het zetten van een stap in de richting van de ander?

Samenvattend: Wat maakt mijn persoonlijke leiderschap of het leidinggeven als kerkenraad dan specifiek Bijbels bij deze ingrijpende afwegingen? Welke andere keuzes maak ik in afwijking van algemene principes die vanuit humanitair oogpunt ook altijd gelden? Wat helpt mij als leidinggevende in de kerk of in een organisatie om te komen tot verantwoorde Bijbelse keuzes?

De opzet van mijn verhaal is als volgt. In de eerste plaats deel ik met u een - beknopte - Bijbelse en theoretische uitgangspunten, dan mijn eigen praktijkervaring gevolgd door een afronding met conclusies/ aanbevelingen.

Bijbelse uitgangspunten

Bij de doordenking van dit onderwerp heeft in de eerste plaats de nederigheid in het Bijbelgedeelte uit Filippenzen 2 de eerste 11 verzen mij persoonlijk altijd bijzonder aangesproken is. In vers 5 tot en met 9 staat dan zo diep inhoudelijk "Want dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was, Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn, Maar heeft zichzelf vernietigd, de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen hebbende, en is de mensen gelijk geworden; En in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood van het kruis. Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven welke boven alle naam is". Nederigheid is dus een eigenschap van God zelf.

Opnieuw prof Baars. Hij zegt hierover "Deze gedachte – uit Filip 2 - is het waard om met betrekking tot de spiritualiteit en het leidinggeven onder ons verder ontwikkeld en krachtiger gepraktiseerd te worden." En hij voegt hieraan toe over deze ontleding ".... een door en door Bijbelse gedachte die wellicht in onze Gereformeerde Gezindte teveel is ondergesneeuwd onder de vlokken van de dogmatisering van de leer en de systematisering van het geestelijk leven". Dit lijkt mij voor prof Baars en voor ons nog wel een vervolg waard. Mag ik hem vanaf deze plaats uitnodigen om dit nog eens verder uit te werken?

Opvallend is hier het woord "nederigheid". Het ontledigd worden van onszelf. In de Bijbel worden nederigen – Hebreeuwse woord anaw - ook vaak aangeduid met zachtmoedigen. In Psalm 10 vers 17 staat "HEERE, Gij hebt de wens van de zachtmoedigen gehoord; Gij zult hun harten sterken, Uw oor zal opmerken".

De kanttekeningen geven hierbij aan: "nederigen, die door Gods hand en het middel van kruis verootmoedigd zijn. Dit is een aanmerkelijke titel van Gods kinderen, die door Zijn Heiligen Geest wedergeboren, vernederd en onder Zijn juk en de gehoorzaamheid Zijner geboden gebracht zijn."

We horen hier kernachtige zaken die alleen in een leven met Christus worden geleerd.

Een andere tekst waarin het over zachtmoedigen/ nederigen gaat is psalm 25 vers 9 : "Hij zal de zachtmoedigen leiden in het recht, en Hij zal den zachtmoedigen Zijn weg leren". De kanttekeningen behorende bij de verwijzing naar Psalm 25:9 zeggen: "Het woord recht of oordeel schijnt hier verklaard te zijn door Gods weg, als volgt, gelijk ook elders door Gods recht Zijn woord en lering verstaan wordt. Anders zou men dit mogen vergelijken met Jeremia 10:24, alsof de profeet zeide: God zal de zachtmoedigen met oordeel, dat is, rede, maat en overleg leiden, en in alles gunstiglijk en Vaderlijk regeren, enz.

Hier vallen prachtige woorden op met een diepe inhoud.

Het lijkt mij dat hier grondtonen zijn te vinden voor leiderschap vanuit een Bijbelse perspectief. Als God ons leidt met rede, maat, overleg, gunstig en vaderlijk, dan zijn dit toch zeker noties die een christen op een leidinggevende positie dienen te kenmerken?

De bijbel prijst nederigheid aan als levenswijze en levenshouding. Deze nederigheid vraagt oefening. Zij is ons immers niet van nature eigen.

En dan te beseffen – en dat is genade – dat wij in hoogmoed zijn gevallen. Onze oerzonde is dus hoogmoed. Hoogmoed die haaks staat op nederigheid. Hoogmoed die ook zo verkleefd is aan en in ons bestaan en dagelijks de kop opsteekt.

Naast nederigheid geven in de tweede plaats ook de Bijbelse begrippen barmhartigheid en rechtvaardigheid veel te denken. Beiden horen in balans te zijn. Wel had ik bij deze twee aspecten (barmhartigheid en rechtvaardigheid) altijd het wat onbehaaglijke gevoel dat dit nog niet volledig was? Daarom ben ik gaan zoeken in de theorie van de deugdenleer.

Hiermee kom ik bij mijn theoretische uitgangspunten.

Zo kwam ik terecht bij *de* vier kardinale deugden van Aristoteles: moed, matigheid, rechtvaardigheid en wijsheid.

Zij waren voor mij een handvat om tot weloverwogen besluiten te komen. In 2012 las ik ze voor het eerst. Het was een soort openbaring voor mij. Moed en rechtvaardigheid om zaken te benoemen, soms ook ten koste van mij zelf. Wel gekoppeld aan wijsheid en gematigdheid.

Wat ik miste was de Bijbelse onderbouwing. Ik vond het wel bruikbare woorden/deugden maar ook aarzelde ik omdat het bij Aristoteles vandaan komt. Bij het verder zoeken kwam ik uit bij het boek “Door het oog van de naald” van prof Graafland. In dit boek gaat prof J. Graafland in hoofdstuk 12 dieper in op de deugden in de Bijbel. Hij vergelijkt deze deugden ook met de deugden uit de klassieke Griekse filosofie. Naast overeenkomsten is er ook een opvallend verschil. Een verschil dat samenhangt met de belangrijkste deugd uit de Bijbel, namelijk de liefde om niet. De hieraan verwante deugd van de nederigheid wordt de in klassieke deugdenleer meer als een ondeugd beschouwd.

Als eerste wordt nederigheid dan gezien als een vorm van slavenmentaliteit en dit staat in schril contrast met de deugd van fierheid bij Aristoteles. Nederigheid in Fil 2 toont daarentegen de bereidheid om de minste te willen zijn. De Heere Jezus nam de gestalte van een slaaf aan.

Als tweede gaat het in deze klassieke deugdenleer om wederkerigheid en dus gelijkheid. Volgens Aristoteles kan er geen vriendschap zijn tussen God en mens. De Bijbel geeft een heel andere lijn aan. In plaats van wederkerigheid ofwel straf op de zonde, is er door het offer van Christus behoud.

Als derde richt de Griekse deugdenleer zich op het beteugelen van passies om zo een redelijke balans te vinden tussen uitersten en een gelukkig leven te kunnen leiden. Het is dus niet op God gericht en op een leven in gemeenschap met Christus.

Deze deugdenleer van Aristoteles was dus met wat eigen invulling wel behulpzaam, maar ook weer niet in de fundamentele zin. Een belangrijk element dat voor mij ontbrak was het aspect van de nederigheid

Tenslotte wil ik nog even terug naar de theorie Wil Derkse die ik noemde in de inleiding. Hij schreef het bekende boekje 'Een levensregel voor beginners'. Het gaat over benedictijnse spiritualiteit voor het dagelijkse leven. Hij noemt hierbij drie basiswaarden, grondregels.

-
1. Stabilitas: toewijding aan mensen en je opdracht.
 2. Conversio morum: in kleine stappen mijn leven vorm en inhoud geven. Het begint met een wens, gevolgd door een daad, gevolgd door een gewoonte.
 3. Obediëntie: aandachtig leren luisteren,

Met Derkse vertalen vele auteurs tegenwoordig deze drie basiswaarden naar praktijkregels en dat maakt hen ook zeer populair. Laat duidelijk zijn dat deze praktische uitwerking zeker zijn waarde heeft en ook zeer bruikbaar is. Maar de plaats van God is in de huidige boekjes die zich baseren op Benedictus wel heel erg gering is geworden.

Maar voor mij bleef de vraag: heeft Benedictus meer gezegd over nederigheid? In de regels van Benedictus handelt hij in hoofdstuk 7 over "de nederigheid". Hij noemt dan 12 trappen van nederigheid die ik hier niet uitgebreid kan noemen. Wat essentieel is wat Benedictus aangeeft aan het einde van deze 12 trappen: "Zodra de monnik al deze trappen van nederigheid beklommen heeft, zal hij die liefde tot God bereiken, die volmaakt is en de vrees buitensluit". Als het goed is vinden wij geen vreugde in het doen van de deugd, maar in het volmaakte en volbrachte offer van Christus en in de beoefening van de gemeenschap met Christus. Kan het zijn dat de invulling van het begrip nederigheid bij Benedictus een meer werkeilig karakter heeft

In onze tijd verschuift het begrip nederigheid meer in de richting van een geaccepteerd zelfbeeld, werken vanuit je eigen kracht, niet alles hoeven te weten in deze maatschappij die volstaat van vluchtigheid, tegenstrijdigheden – wie kan alles nog overzien? -> onduidelijkheid en onzekerheid, niet bang voor een bedreiging van het ego, iedereen is gelijk-niemand is beter dan een ander.

Tot zover de meer bezinnende gedachten over de grondhouding van een leidinggevende. Nu wil ik de overstap maken naar mijn praktijkervaring – meer het handelen - om van hieruit te komen tot een aantal ankerpunten om afwegingen te maken in moeilijke kwesties.

Mijn praktijkervaring

Welke lessen leerde ik de afgelopen jaren en hoe vertaalt zich dit naar ankerpunten die werkbaar kunnen zijn in de dagelijkse praktijk? Ik ga er een aantal noemen, opgedeeld in drie aspecten 1) wat zelf geleerd, 2) hoe om te gaan met een achterban en 3) het nut van intervisie, en met u langslopen. De meer samenvattende ankerpunten komen als laatste aan de orde bij de afronding.

Het eerste *aspect is wat ik geleerd heb.....*

.....is om geduldig te zijn, de ander meer tijd te gunnen ergens aan te wennen, minder dominant en meer naar de achtergrond te gaan. Dit viel mij zwaar omdat ik vanuit een meer directe bedrijfscultuur kwam en bij de EMG in een andere cultuur. De EMG cultuur was meer toedekkend en veel indirecter. Iedereen kent iedereen en komt elkaar buiten het werk ook weer tegen in de kerk en de kerkenraadskamer. Hiernaast had men niet de indruk dat internet de wereld echt zou gaan veranderen, het ging goed en waar maakte ik mij druk over.

Om aan deze verandering leiding te kunnen geven was het nodig dat ik een goed zicht kreeg op mijn eigen karaktereigenschappen en de eigenschappen van de organisatie. In mijn enthousiasme verhoogde ik de druk op de organisatie in plaats van dat ik de collega's meer tijd en dus rust gaf. Dit doorzien van je persoonlijke profiel en het effect hiervan op de omgeving is van essentieel belang gebleken. Toen ik dit vertelde en liet zien aan de organisatie gaf dit veel begrip en openheid. Mijns inziens hangt dit onlosmakelijk verbonden aan nederigheid.

In combinatie met geduld heb ik geleerd mij te beheersen en kalmte uit te stralen.

Wat ik dan ook weer moeilijk vond is dat een mediabedrijf altijd commentaar had. Kritische journalisten denken dat achter een afgewogen besluit altijd iets zit dat niet is gezegd. Binnen de kerk is dit op een vergelijkbare manier ook aan de orde. Na irritatie en het er moeizaam aan wennen, heb ik op zulke momenten voor gekozen om beheerst en kalm te gaan luisteren. Dit hielp mij echt. Het is een actieve bezigheid, het toont interesse en geeft de ander ruimte.

Bij veel vragen bleek het ook essentieel om echt eerst in alle openheid te luisteren en door vragen te stellen te doorgronden wat er echt aan de hand is en wat iemand dwars zit. Dit komt overeen met de obediëntie van Benedictus. Echt zonder oordeel luisteren en dit ook uitstralen is een oefening. Mijn opleiding tot mediator heeft mij hierbij ook veel ondersteuning gegeven. Laat ook eerst de emoties komen en dan kan er weer wat anders in het emmertje. Wees hier niet bang voor.

Wat vervolgens ook een leerproces was, is het geven van volstreekte en eenduidige helderheid. Te vaak kreeg ik van mensen te horen dat ze laat in de gesprekken voor het eerst hoorde wat er werkelijk aan mankeerde. Mensen worden zeer argwanend als met veel woorden niets wordt gezegd. Men heeft echt recht op helderheid. Het is niet plezierig om de echte waarheid te horen, maar dan is er vaak wel respect, ook al is men eerst ook boos.

Hiermee hangt samen het alsmaar uitstellen van een te nemen besluit. We draaien om de hete aardappel heen en dit roept veel irritatie op. Met inachtneming van veel zorgvuldigheid is besluitvaardigheid ook reinigend. Dan kun je het nog wel ergens mee oneens zijn, misschien is het een fout besluit, maar er is wel helderheid.

Een vaak voorkomende situatie was dat een kwestie binnen het management was besproken, het standpunt was bepaald en het werd in het bedrijf gecommuniceerd. U kunt dit vergelijken met een standpunt van de kerkenraad binnen de gemeente. Vervolgens ontstaat veel onrust en weerstand. Aan mondigheid etc. geen gebrek. Blijft uw ja dan ja? Of ontstaan er breuken en gaat de kerkenraad of de leiding van de jeugdvereniging met twee monden spreken. Blijft u als predikant staan en merkt uw kerkenraad dit? Kan in de kerkenraad worden gedeeld dat men het spannend en moeilijk vindt en wordt ook bij elkaar steun gevonden?

Het zuiver houden van de rolverdeling bij de EMG tussen mij en de hoofdredacteur was uiterst belangrijk en cruciaal. Een smal koord omdat je elkaar bij belangrijke besluiten raakt. Wel of geen achterpagina is ook een beleidsmatige keuze. Anderzijds kan de inhoud abonnees kosten en dan? We laten ons niet uitspelen als het uitkomt. Richting kritische journalisten/ gemeenteleden bleek het belangrijk open te zijn en mijn werkelijke motieven te benoemen. Geen rookgordijnen en geen diplomatieke antwoorden. Wat zijn de feiten, wat doet het mij en wat is mijn verantwoordelijkheid naar medewerkers of naar gemeenteleden toe.

Elkaar op de hoogte houden en voorkomen dat leidinggevendens langs elkaar heen varen is op diverse manieren op te lossen. WimK en ik gingen elke vrijdagmiddag – buiten de deur - lunchen. Alles werd uitgepraat en zo hielden we elkaar 14 jaar vast.

Het tweede aspect is het omgaan met een achterban

Onze achterban kent vele schakeringen. Iedereen probeert te weten te komen wat uw persoonlijke mening is en hoe deze zich verhoudt tot het brede spectrum waarvoor u verantwoordelijkheid draagt. Er zit ook een zekere spanning op de eigen plek in deze achterban en het eindverantwoordelijk zijn voor de breedte van onze achterban of een gemeente. Mensen kunnen dit niet altijd scheiden. Respect voor een ander is nog wat anders dan het hier voor 100% mee eens zijn. Ook een ander standpunt moet eerlijk worden aangehoord.

Bij elke keuze die gevoelig ligt in de achterban zien we altijd eenzelfde patroon. Onze achterban is dan kittelachtig / lichtgeraakt, springt snel op de ketting en velst een oordeel door over iemands geestelijke staat. Dit zullen vele leidinggevende in de gemeente ook herkennen

De lijn die mij vaak hielp bij allerlei gevoeligheden was het tonen van begrip om vervolgens beheerst en kalm door te blijven vragen - als het ware af te pellen - te komen bij een kern die we samen deelden. Er ontstaat dan wat gemeenschappelijks. De emotie was dan meer op de achtergrond gekomen en zaken kunnen dan eerlijk worden benoemd. Vaak bleek de kloof dan overbrugbaar. Dit vraagt ook kwetsbaarheid van mijzelf.

Dan moeten we ook eerst door het indirecte en toedekkende pantser heen. We horen elke zondag dat we eerlijk moeten zijn, maar zijn we dit ook?

Ons ja dient wel ja te blijven. Dat is soms moeilijk en vraagt ook een eigen ondervraging of het echt een goed besluit was. Snel omzwaaien geeft ook veel onrust. Bij toenemende polarisatie in de achterban valt dit niet altijd mee. Het tonen van de eigen verlegenheid gaf vaak wel openingen.

Mijn les was om na een zorgvuldige afweging wel te blijven staan onder dit geweld. Dit vraagt ook liefde tot deze achterban. Ten diepste hield ik van deze mensen en toch konden ze mij soms zo ongenadig raken. Werd beseft wat het met mij deed als men zei “dat men zo niet voor God kan verschijnen of dat men wel gelijk heeft dat dat dit aan de hemelpoort duidelijk zou worden o.i.d.”. Anderen zeiden gelukkig ook wel eens “wij bidden voor jullie”. Soms was er achteraf plotseling waardering. Anderzijds moeten we leren leven met breuken in deze tijd. Het benoemen van het feit dat we het niet eens worden kan ook bevrijdend zijn.

Zoek wat je aan elkaar verbind. Dat is bij alle verschillen toch het Woord van God. Wat is dan ons gezamenlijk hogere belang? Ook al werkt dit bij ons beiden verschillend uit in de dagelijkse praktijk. We krijgen nooit iedereen voor 100% mee. Denken vanuit nederigheid maakt het mogelijk om over de eigen schaduw te kunnen stappen en een stap in de richting van de ander te kunnen doen. Witsius zegt zo mooi: “In hoofdzaken eenheid, in bijzaken vrijheid. En in alles de liefde”.

Hoe verbinden we de flanken? Belangrijk is wel een positie te kiezen en vanuit deze positie aan beide flanken aandacht te geven. Doe concreet iets voor beiden. Ga met beiden in gesprek. Proef wat iemand beweegt en benoem wat ons samenbindt en wat ons scheidt. We hebben flanken ook nodig om elkaar in evenwicht te houden. Beide flanken lopen het risico om een aspect te gaan over accentueren. Betrek flanken op punten die mogelijk minder identitair gevoelig zijn.

Sommige aspecten zijn niet uit te leggen aan de achterban. Dit kan pijn doen, maar doe je wel uit behoud van mensen. Soms wilde ik iemand niet ontslaan omdat dit iemand van de kerk zou afdrijven en wat is dan wijsheid? Soms, in andere situaties. ervaar je hierbij ook onbarmhartigheid, terwijl de Bijbelse lijn van wederkeer wordt beoefend. Dan liggen barmhartigheid en rechtvaardigheid dicht bij elkaar en ook weer ver uit elkaar.

Een heel andere ervaring in de achterban is dat in een vergadering elkaars degelijkheid wordt gemeten. Degene die als eerste het woord neemt veroordeelt een aspect met een stevig en dierbaar betoog. Als de voorzitter daarna het rijtje afgaat, dan geeft de volgende spreker graag bijval, dit past goed in de waardering van de collega's / predikanten en bij de vierde spreker is het uitgegroeid tot een onwrikbaar standpunt. Het gesprek is platgeslagen en wat dan? Wie heeft dan zichzelf ervoor over dit aan te kaarten? Dit vraagt veel wijsheid.

Het derde aspect is het nut van intervisie

Afronding/ ankerpunten

Tot slot:

Door deze ervaring in de praktijk van alle dag gekoppeld aan de Bijbelse en theoretische doordenking heb ik gezocht naar bruikbare ankerpunten om als ambtsdrager, leidinggevende tot afgewogen besluitvorming of meningsvorming te komen:

Het zal niemand verbazen dat als eerste Bijbelse kwalificatie naar boven komt de nederigheid als grondtoon, fundament uit Filip 2. Geleerde nederigheid die in zichzelf geen goed meer vindt. Het ontledigd worden van onszelf. Geleerd te buigen etc. Verootmoedigend tegen de achtergrond van de aangrijpende verdienste van onze Heere Jezus Christus, zoals verwoord in vraag en antwoord 18 van de HC. Deze vraag en antwoord luidt als volgt: Maar wie is deze Middelaar, die tegelijk waarachtig God en een waarachtig en rechtvaardig mens is? Antw.: Onze Heere Jezus Christus, die ons van God tot Wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en tot een volkomen verlossing geschonken is. Verootmoedigd in onszelf. Maar ook hartelijk verblijd omdat het buiten onszelf ligt. Persoonlijk toegepast maakt dit ons vergevingsgezind en afhankelijk. Maar ook kwetsbaar in onze opstelling naar anderen.

We beseffen dan dat wij persoonlijk geen licht zijn – lezing Prof Van Vlastuin tijdens mijn afscheid van de EMG over leiderschap bij Jonathan Edwards– maar dat wij het Licht in God reflecteren. Dit geeft een heilige ontspannenheid. We doen het niet voor onszelf. Het eigene van christelijk leiderschap in de context van vele postmoderne benaderingen is dat Zijn zaak niet failliet kan gaan. Een leider wordt dus nooit op zichzelf teruggeworpen. Dan blijft het een Goddelijk beroep. We dienen God dan ook in het “ambt” van christelijk leider in een eenheid van hoofd (het intellectuele aspect/ het schijnende licht) en hart (het brandende licht) waarin de liefde brandt als een vuur. Dan heeft leidinggeven vanuit deze nederigheid ook eeuwigheidsgewicht.

Persoonlijk zou ik hieraan de volgende Bijbelse ankerpunten toe willen voegen op het fundament van de geleerde nederigheid:

Wijsheid:

hier bad Salomo al om. Gevraagde en geleerde wijsheid vanuit de praktijk van de Godzaligheid. Het draagt in zich: voorzichtigheid, verstandigheid. Op het goede moment en dan ook met de goede toon. Geen aannames zonder dieper doorvragen. Emotie en ratio in balans. Altijd in een leerproces en dus ook kwetsbaar als mens onder de mensen. Je afhankelijk van God te weten.

Rechtvaardigheid:

De rechtvaardigheid om werkelijk recht te doen. Moed om alleen te durven staan, niet mee te huilen in het bos met wat iedereen goed of mooi of traditioneel vindt, helderheid te geven, jezelf er voor over te hebben. Zorgvuldig om te gaan met macht. Grenzen te durven trekken.

Matigheid:

De balans weten te vinden, mildheid, bescheidenheid, zelfverloochening. Geen applaus zoeken, wel aanspreekbaar zijn op je daden. Relativeringsvermogen. Nuancering.

Samengevat:

Heb ik werkelijk nederigheid geleerd? En dan nog maar in beginsel! Het diepe en onderscheidende element is en blijft dan het zijn van een geredde zondaar om vanuit deze houding met wijsheid, rechtvaardigheid en matigheid tot een oordeel of een gesprek te komen.

Ik wens, hoop en bid dat we steun kunnen vinden in de aangegeven Bijbelse ankerpunten van nederigheid, wijsheid, rechtvaardigheid en matigheid

Ik dank u voor uw aandacht en ik zie uit naar een verdere doordenking.

Dank u wel.

----- XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX -----